

Cambridge University Press

978-1-108-04295-6 - Giraldi Cambrensis Opera: Topographia Hibernica, et Expugnatio
Hibernica: Volume 5

Edited by J.S. Brewer, James F. Dimock and George F. Warner

Excerpt

[More information](#)

GIRALDI CAMBRENSIS
TOPOGRAPHIA HIBERNICA.

15892.

A

Cambridge University Press

978-1-108-04295-6 - Giraldi Cambrensis Opera: Topographia Hibernica, et Expugnatio
Hibernica: Volume 5

Edited by J.S. Brewer, James F. Dimock and George F. Warner

Excerpt

[More information](#)

Cambridge University Press

978-1-108-04295-6 - Giraldi Cambrensis Opera: Topographia Hibernica, et Expugnatio Hibernica: Volume 5

Edited by J.S. Brewer, James F. Dimock and George F. Warner

Excerpt

[More information](#)

GIRALDI CAMBRENSIS

TOPOGRAPHIA HIBERNICA.

[LIBER¹ GIRALDI CAMBRENSIS DE MIRABILIBUS HIBERNIÆ.]

INTROITUS² IN RECITATIONEM.

1.

CONSIDERANTI mihi quam brevis et fluxa sit vita quam Fame the first great object of ducimus, eorum præclara fuisse videtur intentio, quibus, nondum patefacta vitæ via, operæ pretium fuit et authors. curæ, egregium aliquod mundo memoriale relinquere, famamque sui perlongam facere, et momentaneam istam saltem memoria vivere posse post vitam. Unde³ et in egregiis legitur poetarum libris;

“ Denique,⁴ si quis adhuc prætendit nubila livor, Stat. Theb. xii. 818.
“ Occidet; et meriti post me referentur honores.”

¹ *Liber, &c.*] This rubrical heading in Bb. only.

² *Introitus, &c.*] C. Bb. A. R. B. F. Ba.; Præfatio prima in Hibernicam Topographiam, Cl. Rb. This Introit is in none of the MSS. of the first edition, M. H. P.; though it would seem to have received its name from having been introductory to the public recitation of the Topography at Oxford by Giraldus, as

soon as the work was written. The first Preface, however, of the Expugnatio is in like manner called “Introitus in recitationem,” though this work was not, like the Topography, publicly recited.

³ *Unde et . . . præsentia vivam*] Not in W. Bb.; in margin of C.; in text of A. R. B., &c.

⁴ Instead of “Denique” Statius has “Mox tibi.”

Cambridge University Press

978-1-108-04295-6 - Giraldis Cambrensis Opera: Topographia Hibernica, et Expugnatio Hibernica: Volume 5

Edited by J.S. Brewer, James F. Dimock and George F. Warner

Excerpt

[More information](#)

4

TOPOGRAPHIA HIBERNICA.

Et alibi ;

Ov. Met. xv. 877. “ Quaque patet domitis Romana potentia terris,
 “ Ore legar populi ; perque omnia secula fama,
 “ Si quid habent veri vatū præsagia, vivam.”

The re-wards of princes the second. Hæc summis auctoribus prima fuit et præcipua scribendi occasio. Altera vero, nec merito minus quam numero secunda, nobilium principum tam remuneratio quam exhortatio. Honores enim artes nutrire solent ;

Juv. vii. 69. “ Nam si Virgilio puer, et tolerabile desit
 “ Hospitium, caderent omnes a crinibus hydræ.”

Item ;

Juv. vii. 64. “ Quis locus ingenio, nisi cum se carmine solo
 “ Vexant, et dominis Cirræ Nisæque feruntur
 “ Pectora nostra, duas non admittentia curas ?”

Philosophia tamen, tam mediocritatis amica quam modestiæ, nec opulentia gaudens, nec inopiam admittens, in Salomone clamasse videtur ; “ Divitias et
 Prov. xxx. 8. “ paupertates ne mihi dederis, Deus ; sed tantum
 “ necessaria.” Licet enim mediocribus esse poetis non liceat, quoniam

Hor. A. P. 373. “ Non dii, non homines, non concessere columnæ,”
 mediocris tamen competit eis, etsi non scientia, sufficientia.

The latter reason for writing no longer in existence. Cessante igitur olim occasione scribendi hæc ultima, cessare cœperunt et poemata. Nec tamen omnino vel poesis abolita, vel absumpta est philosophia ; nec rerum inclite gestarum memorabilis auctoritas obsolevit. Non enim desunt literæ, sed principes literati ; non desunt artes, sed artium honores. Nec hodie destitissent scriptores optimi, si non desiissent imperatores electi. No learned princes, and no honours to be won. Da igitur Pirrum ; dabis Homerum. Da Pompeium ; dabis et Tullium. Da Gaium, et Augustum ; Virgilium quoque dabis et Flaccum.

Cambridge University Press

978-1-108-04295-6 - Giraldu Cambrensis Opera: Topographia Hibernica, et Expugnatio Hibernica: Volume 5

Edited by J.S. Brewer, James F. Dimock and George F. Warner

Excerpt

[More information](#)

Ceterum, quamvis defectu principum cesset in nobis causa secunda, scribere nos tamen prior illa præmonet et potissima. Hoc etiam animositatis tam scintillam adicere, quam et innatum ignem inflammare potest; quod tantis auctoribus et tot innitentes, eorumque tanquam humeris insidentes, multiplicatæ majestatis beneficio magni fieri possumus, si magnanimi. Nobiles nimirum ausus nihil æque impedit ut diffidentia; omnis appetendi conatus perit, ex desperatione consequendi. Latet ob hoc sub otio laudabilis plerumque virtus et eruditio: et dum se probandi¹ formidat exercitium, occulta manet² lux tota meritorum. Hinc accidit ut scientissimi plerique se nesciendo senescant; et dum vires ingenii non experiuntur igne animi vacui, veluti pecora pereunt, et nomen eorum non memorabitur ultra. 1 b.

Unde et quoniam

“ Paulum sepultæ distat inertię

Hor. 4 Od.
ix. 29.

“ Celata virtus;”

“ Degeneres animos timor arguit;”

Virg. Æn.
iv. 13.

“ Dimidium facti, qui cœpit, habet;”

Hor. 1 Ep.
ii. 40.

“ Audaces fortuna juvat;”

Virg. Æn.
x. 284.

scribere proposui; et lividorum malitiâ ridiculosus censerî, potius quam bonorum arbitrio meticulosus elegi. Illo quoque Ciceronis exemplo retardari non potui: “Ea,” inquit, “re poemata non scribo, quia qualia volo non possum, qualia possum nolo.” Mihi enim vero ea mens est, et in hanc partem tam vehemens;

“ Cum neque chorda sonum reddat, quem vult manus et mens;” Hor. A. P.
348 & 350.

“ Nec semper feriat³ quodcunque minabitur arcus;”

si qualia volo non possum, qualia possum volo.

Præsumptuosus itaque dicar, an providus? Qui tantis lucubrationibus elaborandum mihi onus arripui,

¹ *se probandi*] C. A. R. B., &c.; reprobandi, W. Bb.

² *manet*] C. A. R. B. &c.; est, W. Bb.

³ *feriat*] C. Bb. A. B., &c.; feriet, R. F. In *Horace* the sentence stands, “Nam neque . . . reddit,” and “feriet.”

Cambridge University Press

978-1-108-04295-6 - Girdaldi Cambrensis Opera: Topographia Hibernica, et Expugnatio Hibernica: Volume 5

Edited by J.S. Brewer, James F. Dimock and George F. Warner

Excerpt

[More information](#)

ut invidiam in vita, gloriam forte post fata compararem.

Talia siquidem mihi dudum proponenti, diuque in animo anxie volventi, vix tandem angulus unus, quasi ab aliis relictus, terrarum scilicet finis Hibernicus orbis occurrit; nec ille omnino intactus; nullius tamen hactenus stilo absolute comprehensus.

He chooses Ireland for his subject;

though an unpromising one.

Sed ab Hibernia potestne aliquid boni esse? Numquid montes illi stillabunt dulcedinem, et valles fluent mel et lac? Sugamus ergo mel de petra, et oleum de saxo: et faciamus quod oratores facere solent. Quibus in admirabili genere causæ acuenda præcipue sunt arma facundiæ, ut exilitatem materiæ gravior stilus attollat,

Lucan, Phars. vii. 67.

“Et ferat¹ invalidæ robur facundia causæ.”

Quibus et ad hoc propensius enitendum, ut in quo non prævalent esse fecundi, fieri valeant vel facundi; ut in quo parum potuit ratio, plurimum posse videatur oratio. Hæc est enim virtus, hic vigor eloquentiæ, ut nihil² tam exile quod non extollat, nihil tam plenum cui non adjiciat, nihil tam obscurum quod non illuminet, nihil tam clarum quod non illustret.

Cic. Parad., Proœmium.

Quia, ut ait magnus ille prætextatus in *Paradoxis*, “Nihil tam incredibile, quod non dicendo probabile fiat; nihil tam horridum et tam incultum, quod non splendescat oratione, et tanquam excolatur.”

Verumtamen eruditibus auribus, summæque eloquentiæ viris, et minus medullata sententiis oratio, et jejuna verborum macies quæ propinabit? Supervacaneum enim est, et omnino superfluum, tam inter eloquentes arida, quam inter scientes usitata proferre. Quam igitur vocem inter olores canoros clamosus anser emittet? Nova namque palam, an nota proponet? Frequentata et trita fastidium generant; auctoritatem

¹ Instead of “Et ferat” Lucan has “Addidit.” | ² *nihil*] C. Bb. A., &c. nil, R. B. F.

Cambridge University Press

978-1-108-04295-6 - Giraldi Cambrensis Opera: Topographia Hibernica, et Expugnatio Hibernica: Volume 5

Edited by J.S. Brewer, James F. Dimock and George F. Warner

Excerpt

[More information](#)

INTROITUS.

7

nova non habent. Quoniam, ut ait Plinius,¹ “Ardua
 “ res est vetustis novitatem dare, novis auctoritatem,
 “ obsoletis nitorem, fastiditis gratiam, obscuris lucem,
 “ et dubiis fidem, et omnibus naturam.”

Aggrediar tamen utcunque novis quibusdam, et quæ
 vel nullis hactenus edita sunt, vel perpaucis enucleata,
 lectoris animum excitare; expressamque Hiberniæ to-
 pographiam hoc opusculo quasi speculo quodam dilucido
 repræsentare, et cunctis in commune palam facere.

Terrarum enimvero remotissimarum tam qualitates
 quam situs saltem a longe speculari, et abditas ab
 antiquo proprietates evolvere; rerumque omnium fere,
 quas vel mundo majori ad ornatum, vel minori ad
 usum natura produxit, tam naturas quam defectus
 enodare; necnon et naturæ ipsius excursus tam stu-
 pendos explicare; variarumque gentium originalem a
 puncto lineam ducere; hominumque mores nosse mul-
 torum; et quoniam tarda et infirma est terra quam
 gerimus, parte nostri² meliore mundum universum, 2.
 mundique causas vel mente percurrere, et omnia in
 promptu habere, studiosis animis non ultima laus est.

Est itaque trimembris operis hujus partitio. Prima Plan of
this work. continet de situ Hiberniæ, localique ipsius cum majore
 Britannia proportione; de qualitate terræ et inæquali-
 tate, et proprietatibus ejusdem variis; de piscibus et
 avibus, situ potius quam ortu distantibus; de feris et
 vermibus, singulorumque tam naturis quam defectibus,
 et venenosis omnibus hic deficientibus; de orientis
 quoque et occidentis collatione, et occidentalium non
 immerito prælatione; sicut distincte præscripta decla-
 rant capitula. Secunda vero prodigiosa naturæ ludentis
 exprimit opera; nec tantum³ in hac regione reperta,
 sed et alia quælibet, dum tamen his fuerint unde-
 cunque concordia. Depromit etiam virtutibus inclita,

¹ In preface to his Natural History. Not quoted exactly.

² *nostræ*] Bb. A. R. B. F. Ba. Cl., &c.; nostra, C. T.

³ *nec tantum . . . concordia*] Not in W. Bb.

Cambridge University Press

978-1-108-04295-6 - Giraldi Cambrensis Opera: Topographia Hibernica, et Expugnatio Hibernica: Volume 5

Edited by J.S. Brewer, James F. Dimock and George F. Warner

Excerpt

[More information](#)

egregiis quoque et inauditis a seculo declarata miraculis sanctorum præconia. Tertia quidem de primis terræ istius incolis, singulisque seriatim diversarum nationum tam adventibus quam defectibus; de gentis Hibernicæ, quæ usque hodie insulam inhabitat,¹ naturis et moribus; ejusdemque per advenas expugnationibus. Totam denique gentis hujus, usque ad nostra jam tempora, memoratu dignam producit historiam.

But small
aid from
Irish
writings.

In duabus primis nullam prorsus ex scriptis Hibernicis evidentiam, nullum penitus inveni, præter ipsam inquisitionis diligentiam, extrinseci juvaminis adminiculum. In tertia sola, de habitatoribus insulæ, et gentium origine, aliquam ex eorum chronicis contraxi notitiam. Verumtamen ea quæ ab ipsis diffuse nimis et inordinate, magna ex parte superflue satis et frivole, rudi quoque et agresti stilo congesta fuerant, non absque labore plurimo, tanquam marinas inter arenas gemmas eligens et excipiens, elegantiora quæque præsentī volumine quanto compendiosius potui lucidiusque digessi.

Sed quoniam, misera humanæ imperfectionis conditione,

Hor. A. P. 364. “Judicis argutum labor hic formidat acumen,”

laudem tamen mereri poterit, etsi non opus, vel operantis affectus. Amor enim studii non illaudabilis; nec illaudabile videtur, inter importunas et importabiles fere curiæ curas, aliquis respectus honesti. Laudetur itaque, mancipato servituti corpore, animus liber. Et quoniam sapientis est proprium, ab exteriorē vicissim vexatione spiritus alacritate respirare, et fastidiosa quælibet alterna delectatione² distinguere, cum nihil laboriosum videri possit quod jocundum, nobile laudetur otium inter negotia multa.

¹ *inhabitat*] A. R. B. F.; habitat, C. Bb. Ba., &c.

² *delectatione*] C. Bb. A. B., &c.; delectatione, R. F.

Cambridge University Press

978-1-108-04295-6 - Giraldi Cambrensis Opera: Topographia Hibernica, et Expugnatio Hibernica: Volume 5

Edited by J.S. Brewer, James F. Dimock and George F. Warner

Excerpt

[More information](#)

INCIPIUNT CAPITULA LIBRI GIRALDI KAMBRENSIS DE DESCRIPTIONE¹ HIBERNIÆ.

In tres particulas² libellus iste distinguitur.

[I.]³—Prima distinctio continet de situ Hiberniæ.
De distantia inter Hiberniam et Britanniam.

Quam terram et quam remotam habeat ab austro.

Quam ab aquilone, quam ab oriente, et quid ab occidente.

[II.]—De Hispanico⁴ mari duobus brachiis Britanniam et Hiberniam complectente.

Qua proportione Hibernia Britannicæ respondeat in quantitate.

De longitudine Hiberniæ et latitudine.⁵

[III.]—De variis Solini, Horosii, et Hysidori, et Bedæ sententiis; quibusdam veris, quibusdam erroneis.

[IV.]—De qualitate terræ et inæqualitate.

Quod terra montuosa sabulosa magis quam saxosa.⁶

[V.]—De glebæ fertilitate; et granis minutis, et vanni beneficio vix purgandis.

¹ *descriptione*] C. R. B. F.; mirabilibus, Bb. Ba. Cl. Rb.

² *particulas*] C. Bb. R., &c.; partes, M. The first edition, as in M. P., commences with this rubric. These *capitula* not in H. A. Bc.

³ There is no numbering, in the MSS., to these headings. For convenience sake I add numbers, corresponding to the chapters them-

selves *infra*, but enclose them within brackets.

⁴ *De Hispanico . . . complectente*] Not in M.

⁵ This clause misplaced in the MSS., coming after III.

⁶ This clause again misplaced in the MSS., coming after the first clause of VI.

Cambridge University Press

978-1-108-04295-6 - Giraldi Cambrensis Opera: Topographia Hibernica, et Expugnatio Hibernica: Volume 5

Edited by J.S. Brewer, James F. Dimock and George F. Warner

Excerpt

[More information](#)

[VI.]—De ventositate et pluviositate; earumque causis.
De coro hic regnante, et arbores inclinante.

[VII.]—De novem fluminibus principalibus; et aliis pluribus nuper emersis.

² b. [VIII.]—De lacubus, et eorum insulis.

[IX.]—De marinis, et fluvialibus, et lacuum piscibus; eorumque defectibus.

[X.]—De piscibus novis et alibi non inventis.

[XI.]—De avibus, earumque defectibus; [et tam naturis, quam allegoriis.]¹

[XII.]—De accipitre, falcone, et niso; eorumque natura.

[XIII.]—De aquila, ejusque natura.

[XIV.]—De grue, ejusque natura.

[XV.]—De bernacis, ex abiete nascentibus; earumque natura.

[XVI.]—De avibus biformibus, earumque naturis.

[XVII.]²—De avibus quasi adulterinis, et non veris.

[XVIII.]—De martinetis, earumque naturis.

[XIX.]—De cygnis, et ciconiis; earumque naturis.

[XX.]²—De avibus hiemali tempore non comparantibus.

[XXI.]³—De cicadis, quæ decapitatæ dulcius canunt; diuque mortuæ, per se reviviscunt.

[XXII.]—De cornicibus hic variis; earumque naturis.

[XXIII.]⁴—De croeriis hic albis; earumque naturis.

[XXIV.]—De feris; earumque naturis, et defectibus.

De cervis,⁵ apris, et leporibus hic minutis.

Quod omnia animalia, præter homines, hic quam alibi minora.

[XXV.]—De taxo, ejusque natura.

[XXVI.]—De castore, ejusque natura.

¹ *et tam nat. quam alleg.*] Not in M. C. Bb. R. B. F.; in Ba, Cl. Rb.
² The "Capitula" XVII. and XX. not in M., though the chapters themselves in M. *infra*.

³ XXI. not in M.

⁴ XXIII. not in M. W. Bb.; in margin of C.; in text of R., &c.

⁵ The two clauses, "De cervis, &c. . . . minora," not in M.